

Ohjekortti käytännön työkaluna tilaajille ja päätoteuttajille – työvoiman hyväksikäytön torjunta rakennusalalla

Puheista tekoihin

Ville Wartiovaara, Rakennusteollisuus RT ry, vastaava juristi

RT-kortti työvoiman hyväksikäytön torjuntaan - taustalla oleva lainsäädäntö

- Lainsäädännön asettamat selkeät velvoitteet hankkeen eri osapuolille - vastuullisuussäädösten asettama taso korkeampi
 - Tilaajavastuulaki
 - Ulkomaalaislaki
 - Laki työntekijöiden lähettämisestä
 - Rikoslaki - mm. kiskonnan tapainen työsyrijntä, luvattoman ulkomaalaisen työvoiman käyttö, työsyrijntä - työvoiman hyväksikäyttö; alipalkkaus-pakkotyö
 - Yritysvastuusäntely, kestävyysraportointi

HALPA HINTA TAKAA ONGELMIA HANKKEELLE.....

Haasteita tilaajavastuulain ja työvoiman valvonnan osalta

- Työskentelyoikeuden valvonnan ja tarkastuksen oikea-aikaisuus, manuaalisuus, luvattoman työvoiman ilmeneminen. Perustuu osaltaan tietämättömyyteen
- Työntekoon oikeuttavan luvan sisällön vaihtelevuus
- Tilaajavastuuasiakirjojen ja -vaatimusten sisällön todellinen ymmärtäminen
- Ns. piilotettu työvoima urakkaketjussa, kilpiyritykset, kevytyrittäjät (erityisesti ulkomaalaiset)
- Valvontavelvollisuuden ymmärtäminen ja resurssointi

Sopimusasiat kuntoon - valvonnan merkitys hankkeen kuluessa

- Kyse ei ole pelkästään työperäisen hyväksikäytön torjunnasta - paraneeko esimerkiksi laatu ja työturvallisuus käytettäessä luvatonta työvoimaa?
- Terve kilpailu ja reilut työolot - hankkeissa tunnistettava riskit
- Täsmälliset ja selkeät kirjaukset urakkasopimuksissa antavat pohjan työvoiman hyväksikäytön ja laajemmalti harmaan talouden torjunnalle
 - *Esim: Sopijaosapuoli sitoutuu hankkimaan jokaiselta työmaalle tulevalta työntekijältään kirjallisen luvan ennen työmaalla työskentelyn aloittamista hänen palkkaustaan ja työaikojaan koskevien tietojen antamiseksi ja tarkistamiseksi sopijaosapuolelle/rakennuttajalle/pääurakoitsijalle*
 - *Vaatimus koko urakkaketjuun sekä perehdytyksen yhteydessä kuittaus kaikilta työmaalla työskenteleviltä työntekijöiltä*
- *”Tietämättömyys tai ymmärtämättömyys ei ole anteeksiantoperuste”*
- Asiakirjat kunnossa ja tarjous edullinen, olkaamme tyytyväisiä, vai mitä..... - tiukatkaan sopimuskirjaukset eivät takaa mitään, ellei soveltamista valvota

Miten hyödynnän ohjekorttia

- Ennaltaehkäisevät toimenpiteet - miten minimoida riskejä
- Antaa ohjeita sopimuskirjausten päivitykseen ja ehdotuksia urakkalausekkeiksi
- Ajantasaiset lainsäädäntövaatimukset niin tilaajien kuin pääurakoitsijoiden velvoitteista ja miten niitä käytännössä tulee soveltaa
- Miten työnteko-oikeuksia tulee tosiasiallisesti tarkastaa
- Muistilistoja tilaajille ja hankinnoista päättävälle
- Toimintaohjeita ongelmien ilmetessä
- Itsenäiset työsuorittajat - kevytyrittäjät, miten tunnistan riskit

Esimerkkilaskelmaa kevytyrittäjän laskutuksesta

PALKKAERO 2024								
Tuntipalkka		16,2						
Laskutushinta 1		27,6						
Laskutushinta 2		38,0						
Työntekijä			Kevytyrittäjä 1					
Palkka /palkkaryhmä 4		16,23	Laskutushinta		27,6			
Eriellinen palkaosaa 7,7%	7,7	1,25	palvelumaksu 4%	4	1,1			
lomarahaa	18,5	3,00	vakuutukset 3% *	3	0,8			
kokonaispalkka		20,48	YEL 18,8%	18,8	5,2	aloittavan yrittäjän alennus		
sairasvakuutusmaksu	1,16	0,24						
Työeläkemaksu ta osuus	18,17	3,72						
Työttömyysvak. maksu	0,27	0,06	Palkkio/h		20,5			
Tapaturmavakuutus	0,57	0,12						
Ryhmähenkivakuutus	0,06	0,01	Kevytyrittäjä 2					
Suojavaatteet	0,49	0,49	Laskutushinta		38			
Työkalut	0,21	0,21	palvelumaksu 4%	4	1,5			
päivittäiset matkat	0,8	0,80	vakuutukset 3% *	3	1,1			
Sairaspoissaolot	0,76	0,76	YEL 24,1%	24,1	9,2	18-52v		
Työnantajan kulut yht.		26,9	Suojavaatteet		0,5	1000e vuosi / 2024h		
			Työkalut		0,2	1,68€*253d/2024h		
			Sairauspoissaolot 2%	2	0,8	EK 2020 / 5pv /253pv vuodessa		
			päivittäiset matkat		0,8	6,40€/pv yli 20km		
			työttömyys 9,21%	9,21	3,5			
			Palkkio		20,4			

Esimerkkiä sopimusasiakirjoihin mahdollisesti lisättävistä lausekkeista

- Esimerkkikirjauksia urakkasopimusasiakirjoihin – ja edelleen ketjutettavaksi - kevytyrittäjien osalta, että alihankkijan tulee ilmoittaa ja mahdollisesti hyväksyttää:
 - a) Mikäli aikoo käyttää kevytyrittäjiä
 - b) Hyväksyttämiskaava käyttöä
 - c) Mahdollinen kevytyrittäjien käyttökielto tai rajoitus esimerkiksi vain järjestäytyneen laskutuspalveluyrityksen kautta rekisteröityneiden kevytyrittäjien (Uusi työ ry) käyttöön
 - d) Muistutus siitä, että kevytyrittäjällä tulee olla kuvallisessa henkilötunnisteessa kirjattu henkilö itsenäiseksi työsuorittajaksi
- Pyydä laskutuspalvelusopimus nähtäville, josta ilmenee kevytyrittäjän tuntilaskutus – vertaa sitä hintaan, jolla suomalaiset toiminimiyritykset laskuttaisivat työstään tilaajaa. Arvioi, voisiko em. hinnalla hoitaa esim. tapaturmavakuuttamisen, verot, työttömyysvakuutusmaksun, suojavaatteet, työkalut jne.

Rakennusteollisuus

Ville Wartiovaara
Talonrakennusteollisuus ry

